

Čís. 5826.

Není úřední povinností soudu vyšší stolice, u něhož byl přímo podán opravný prostředek, by jej vrátil prvému soudu.

Jde o porušení úřední povinnosti soudcovy, nebyl-li opravný prostředek vrácen ku doplnění podpisem advokáta. Do usnesení soudu, jímž vrácen opravný prostředek nepodepsaný advokátem, aniž by bylo nařízeno doplnění podpisem advokáta, jest rekurs přípustným.

Zřízení advokáta chudé straně ku podání opravného prostředku jest předeepsáno jen v případě nutné potřeby. Nezřídil-li soud chudé straně advokáta ku podání rekursu, nejde o porušení úřední povinnosti.

Soudce není oprávněn podepisovati rekurs chudé strany.

Do usnesení prvního soudu, jímž vrácena dovolací stížnost jako nepřipustná, dopouští se rekurs.

(Rozh. ze dne 9. března 1926, Co I 3/25.)

Žalobu, domáhající se na Československém státu zaplacení 332 Kč 90 h a 552 Kč 20 h z důvodu syndikátního ručení procesního soudu první stolice (vrchní zemský soud v Praze) zamítl. Nejvyšší soud nevyhověl odvolání.

Důvody:

Žalobce žaluje Čsl. stát syndikátní žalobou ve smyslu Šu 600 a násl. c. ř. s. a zákona ze dne 12. července 1872, čís. 112 ř. zák. na náhradu škody z toho důvodu, že v jeho sporu proti Obchodní bance v K. o splnění smlouvy ze dne 12. února 1917 a náhradu útrat, v němž požíval práva chudých a v níž žaloba jeho, jak on praví rozsudkem, správně však usnesením okresního soudu v H. jako soudu procesního ze dne 16. února 1923, byla, jak on praví, zamítnuta, správně však odmítnuta z důvodu zahájenosti rozepře pokud se týče věci právoplatně již rozsouzené, a on odsouzen žalované bance nahraditi na útratách 552 Kč 20 h, staly se chyby, jež níže uvedeny budou, a udávaje, že jeho vlastní útraty v rozepři té činily 332 Kč 90 h žádá náhradu obou těchto útratových částek 552 Kč 20 h a 332 Kč 90 h. Podle Šu 1 cit. synd. zák. může škoda, kterou způsobil soudcovský úředník u vykonávání své úřední působnosti straně, uplatňována býti jen pod těmito dvěma podmínkami: a) že se soudcovský úředník dopustil přestoupení své úřední povinnosti a b) že opravné prostředky v soudním řízení přípustné odpomocne poskytnutí. Bude tedy vždy nejprve dlužno zkoumati, zda-li je tu přestoupení úřední povinnosti a pak-li ano, zda byly dopuštěny opravné prostředky, jimiž bylo žalobci lze nápravy se domoci. Chyby, jichž prý se soudové dopustily, jsou dle žaloby tyto: 1. Proti shora citovanému usnesení prvního soudu ze dne 16. února 1923, jímž žaloba žalobcova odmítnuta a jež mu dne 3. března 1923 doručeno bylo, podal žalobce stížnost datovanou dne 9. března 1923, nikoli však u okresního soudu v H. jako soudu procesního, nýbrž přímo u krajského soudu tamže jako soudu, jak on praví »odvolacího«, správně rekursního, u něhož došla dne

11. března 1923, jenž však ji žalobci, jak on praví, vrátil, správně řečeno odmítl usnesením ze dne 12. března 1923 s odůvodněním, že sluší ji podati u soudu první stolice. Žalobce spatřuje chybu v tom, že stížnost byla odmítnuta (jemu vrácena), místo by byla bývala postoupena okresnímu soudu jako první stolici. Že by to však bylo chybou, přestoupením zákona, nedá se tvrditi. Neboť dle §u 520 c. ř. s. má rekurs podán býti u první stolice, zde tedy měl býti podán u okresního soudu v H., jak také žalobce v »Návěští« doručeného mu vyhotovení usnesení výslovně poučen byl, neboť se mu tam výslovně praví, že stížnost dlužno vznésti u »tohoto soudu« ve 14 dnech. Jestliže tedy žalobce neuposlechl ani tohoto poučení, tož, nehledě ani k tomu, že dle §u 2 obč. zák. neznalost zákona neomlouvá a že jest tedy vlastní věcí každé strany, kde a jak se o předpisu zákona poučí, učinil to na své vlastní nebezpečí, podav stížnost proti předpisu zákona přímo u druhé stolice. Motiv, proč tak učinil, že, jak praví, neměl důvěru k okresnímu soudu, jest naprosto lhostejným. Zákon neobsahuje předpisu, co vyšší stolice učiniti má, když rekurs podán přímo u ní. Sice praví Neumann v kom. k civ. soud. řádu k §u 520 str. 1531, že rekurs podaný přímo u vyšší stolice má býti z úřední povinnosti odstoupen stolici první, avšak nemůže to opřítí o žádný předpis zákona, nýbrž jen o rozhodnutí býv. víd. nejv. soudu. Nicméně jsou tu zákonné předpisy, jež by spíše svědčily o opaku a to velmi důrazně. § 44 j. n. totiž nařizuje, že nesporné, exekuční neb konkursní věci má soudce k vyřízení jich nepřislušný odstoupiti soudu příslušnému, z čehož jde, že věci sporné odstupovati nelze, ovšem nyní s výjimkou §u 261 c. ř. s. Předpis mluví sice o »věcech« a ne o podáních, zejména tedy také ne o opravných prostředcích, ale nicméně dá se z něho usuzovati, že ve věcech sporných není ani u podání na př. tedy právě u opravných prostředků povinnosti odstupovati je soudu příslušnému. To dlužno souditi tím spíše, když § 44 jur. n., jak řečeno, odstoupení n e s p o r n ý c h věcí na příslušný soud nařizuje, avšak to neplatí o rekursech, o nichž § 11 třetí odstavec nesp. říz., ve spojení s §em 1 nař. min. sprav. ze dne 28. srpna 1860, čís. 205 ř. zák. nařizuje, že smějí býti podány jen u první stolice a rekurs bez prostředně u soudu vyššího podaný jest odmítnouti. Jest sice přes to, že i Manzovo vydání nesporného patentu (1918) a rovněž tak i Hartmannovo v Čsl. kompasu (1926) onen předpis §u 1 cit. nař. z roku 1860 jako posud platný u §u 1 nesp. říz. cituje, na snadě úsudek, že pro n e s p o r n é řízení byl předpis ten §em 44 j. n. zrušen, avšak to nemění nic na otázce, platí-li posud pro řízení s p o r n é, pro něž § 44 j. n. neplatí. Nař. čís. 205 z roku 1860 dáno totiž výslovně jak pro řízení sporné tak nesporné, a ohledně řízení sporného není nikde žádná změna ani zdaleka stanovena. Nelze tedy ze zákona dokázati úřední povinnosti soudu, by rekurs ve sporných věcech neprávem u něho podaný příslušnému soudu odstupoval, nemůže býti tedy řeči také o přestoupení úřední povinnosti a tudíž o splnění podmínky ad a).

2. Stížnost krajským soudem mu vrácenou obdržel žalobce zpět dne 13. března 1923 a zaslal ji ještě téhož dne poštou okresnímu soudu (první stolici), u něhož došla dne 16. března 1923, tedy ještě před uplynutím 14denní lhůty, jež končila dne 17. března 1923. Prvý soudce pak

usnesením ze dne 16. března 1923 vrátil mu ji s odůvodněním, že »není podepsána advokátem, pak nejedná se o odvolání, nýbrž o stížnost, která též musí býti podepsána advokátem«. K tomu podotknouti dlužno, že spis nyní má sice na rubru i v textu název »stížnost« a ne »odvolání«, avšak že se to jeví vymazáno a přepsáno, a dále, že v návrhu užito i nyní výrazu »odvolací soud« a »odvolání«, že však to vše je docela lhostejno, ježto s odvoláním bylo naložiti v otázce, o niž jde, stejně jako se stížností, již spis dle svého obsahu a povahy napadeného vyřízení byl. Tu žalobce prvému soudci vytýká, že mu měl spis vrátiti k opravě t. j. k podpisu advokáta a dáti mu k napravení této chyby přiměřenou lhůtu. A to jest pravda, neboť jde o t. zv. formální vadu, jakou právě je dle §u 75 čís. 3 c. ř. s. i postrádaný podpis advokáta, kde je zákonem předepsán, jako zde (§ 520 první odstavec c. ř. s.), a o jejíž odstranění má soudce dle předpisů §u 84 a 85 c. ř. s. postarati se t. zv. opravovacím řízením. § 84, druhý odstavec, c. ř. s. sám výslovně jako takovou formální vadu vytýká nešetření předpisu §u 75, tedy i nedostatek podpisu advokátova, jenž tam nařízen jest, i nelze tedy mluvit s vrchním zemským soudem o pouhém právním posouzení, nýbrž bez obalu o porušení zřejmého předpisu a tudíž porušení úřední povinnosti, ať už měla důvod svůj v neznalosti zákona nebo nedbání jeho předpisu. O pouhé nesprávné právní posouzení, za které ovšem ani soudce ani stát neručí, jednati by se mohlo teprve tehdy, když by šlo o takovou vadu, o které by mohla býti pochybnost, má-li pokládána býti za vadu pouze formální, již opravovacím řízením napravití lze, tedy o nějakou vadu, kterou zákon sám za formální nepoznačil, jak jich řada jmenována jest na př. u Neumanna str. 674, nikoli ale zde, kde zákon výslovně tuto vadu sám poznačil za takovou, ohledně níž opravovací řízení provéstí nutno. Podmínka a) by tu tedy byla. Avšak není tu podmínka b). Žalobce totiž měl do tohoto usnesení prvního soudu beze vší pochyby právo rekursu, ve kterém se mohl domáhati právě zákonnitého vyřízení svého vadného rekursního spisu t. j. vrácení jeho k opravě s určením přiměřené lhůty. Neboť § 85 třetí odstavec c. ř. s. odpírá sice samostatný recurs, avšak jen proti usnesením vydaným »na základě hořejších ustanovení« t. j. ve smyslu předpisů §§ 84 a 85 c. ř. s., tedy jen proti usnesením, jimiž se spis vrací k opravě a ustanovuje se lhůta k jejímu provedení. To potvrzuje i další předpis téhož §u 85 třetí odstavec, který upozorňuje na stížnost dozorcí (§ 78 zák. o soud. org.) proti zavedení opravovacího řízení, počítaje s případem, že opravovacího řízení třeba není, to jest že tu skutečné formální vady není, a že tedy příkaz soudce k opravě jeví se jako chikána vůči straně. Kdyby byl žalobce recurs podal, byl by se domohl lhůty k opravě u rekursního soudu a pak byl by mohl recurs svůj ve věci samé podaný podpisem advokáta opatřiti dáti a včas reprodukovati. Není-li tu však podmínky b), není syndidátní nárok odůvodněn.

Zde dlužno vyříditi i výtku, že žalobci nebyl zřízen advokát ani když podal žalobu, jak v této uplatňuje, ani že nebyl soudcem upozorněn, že k podání stížnosti musí žádati za zřízení advokáta znova, jak v odvolání uplatňuje. Výtka tato neobstojí, neboť na zřízení advokáta k projednání rozepře neměl žalobce nároku, ježto šlo o spor zahájený

u okresního soudu a cena předmětu sporu udána v žalobě 1200 Kč (§ 64 čis. 3 a 529 c. ř. s.). Ale neměl nároku na zřízení advokáta ani k podání stížnosti, neboť dle §u 66 c. ř. s. má soud procesní na návrh (cit. § 64 čis. 3) chudé strany rozhodnouti, zda-li se jí k podání opravného prostředku zříditi má advokát, avšak tento má se zříditi jen tehdy, když k tomu je podnět, kterýž výraz dlužno neb aspoň možno vykládati ve smyslu nutné právní potřeby, jak se v obdobném případě sám následující § 67 c. ř. s. a jeho motivy vyjadřují. Nutné právní potřeby však zde nebylo, protože dle §u 520 c. ř. s. mohl žalobce stížnost podati do soudního protokolu. Skutečně také i nauka zastává mínění, že se tu advokát zřizovati nemá (Neumann str. 640). Šlo by tedy nejvýše o výklad zákona (66 c. ř. s.) a tudíž právní posouzení, takže nelze říci, že byla přestoupena úřední povinnost a chybí podmínka a). Ale mimo to žalobce návrh na zřízení advokáta k podání stížnosti ani neučinil, čímž tato výtku padá naprosto.

3. Usnesení prvního soudu ze dne 16. února 1923, jímž mu stížnost vrátil, doručeno bylo žalobci dne 19. února 1923, tedy už po uplynutí rekursní lhůty. Žalobce pak hned 20. března 1923 dostavil se k procesnímu soudu, kde předložil stížnostní svůj spis do protokolu toho dne s ním sepsaného, při čemž stížnostní spis podepsán byl přednostou soudu. Na to první soud předložil stížnost rekursnímu soudu, jenž však ji usnesením ze dne 7. dubna 1923 odmítl jako nepřipustnou a zároveň opožděnou z toho důvodu, že podpis advokáta nemůže tu býti nahrazen podpisem soudního úředníka a, pokud by šlo o stížnost jako protokolární, že podána jest po uplynutí rekursní lhůty, která skončila již dne 17. března 1923. Tu mínil žalobce již v žalobě, že toto promeškání spadá na vrub soudů, ale to je již vyřízeno (shora pod 1) a 2). V odvolání pak má za to, že když stížnost jeho přes všechny překážky došla včas t. j. jak shora pod 2) dolíčeno, již dne 16. března 1923 u okresního soudu, mohla již tehdež podepsána býti přednostou soudu, jak se to stalo opožděně teprve dne 20. března 1923. A že se tak nestalo hned, není prý vinou jeho, to měl prý soud věděti, co má dělat. To by mohlo býti podstatnou výtkou, kdyby postup, že přednost soudu stížnost podepsal, byl zákonným. Avšak tomu tak nebylo, neboť stížnost mohla dle §u 520 c. ř. s. podána býti buď do protokolu nebo spisem advokátem podepsaným: třetího přípustného způsobu není, zejména není dovoleno, podávati stížnosti podle vzoru předepsaného pro zastupování žalob chudých stran v §u 64 čis. 4 c. ř. s., dle něhož se jí zřídí k projednání věci úřední zástupce v osobě soudního úředníka neb úředníka státního zastupitelství. Okresní soud neměl tedy vůbec postupovati tím způsobem a nelze tedy žádati, by tak byl učinil již 16. března 1923, a jestliže postupoval tak později dne 20. března 1923 přece, učinil něco v domnělém prospěchu žalobcovu, co se však potom ukázalo neúčinným. Okresní soud mohl leda se žalobcem sepsati stížnost protokolárně, ale ta, i když se to, co se stalo, za takovou pokládá, byla už opožděna a proto ji právem rekursní soud odmítl. Postupem zde vyličeným nastalo a nastati nemohlo zkrácení žalobce a tudíž žádná škoda, protože, kdyby byl soud vůbec všecku součinnost za účelem podání stížnosti dne 20. března 1923 odepřel, bylo by to nemělo v zápětí procesualní újmy

pro žalobce, protože újma ta už nastala tím, že lhůta rekursní byla toho dne už uplynulá, což si dle vývodů shora 1), 2) musí ovšem přičísti sám.

4. Rozhodnutí rekursního soudu ze dne 7. dubna 1923 obdržel žalobce dne 23. dubna 1923 a podal do něho stížnost dovolací přímo k nejvyššímu soudu, u něhož došla dne 27. dubna 1923. Nejvyšší soud zaslal ji přípisem ze dne 28. dubna 1923 okresnímu soudu jako soudu první stolice k příslušnému vyřízení, kde došla dne 29. dubna 1923 a první soudce vyřídil ji usnesením ze dne 30. dubna 1923 v ten způsob, že ji žalobci vrátil s odůvodněním, že jednak není podepsána advokátem a jednak jest nepřijatna jsouc mířena proti potvrzujícímu usnesení druhé stolice (§ 528 c. ř. s.). Do tohoto usnesení žalobce stížnosti nepodal. V tom, že mu okresní soud dovolací stížnost vrátil, shledává žalobce porušení zákona, ježto tu nebylo souhlasného rozhodnutí druhé stolice, když první soud žalobu pro zahájenost rozepře (rozsouzenost věci) odmítl, druhá stolice však se tou otázkou nezabývala, nýbrž odmítla stížnost jako nepřijatnou a opožděnou. V tom možno žalobci bez obalu přisvědčiti, ale i když se v tom shledá přestoupení úřední povinnosti a tedy splnění podmínky ad a), tak přec pořád chybí podmínka b), neboť do tohoto usnesení prvního soudce příslušela mu stížnost, a to, pokud jde o vrácení, že není podepsána advokátem, z týchž důvodů jako shora pod 2), a pokud jde o domnělou nepřijatnost, ježto prý jde o stížnost proti potvrzujícímu rozhodnutí druhé stolice, dle všeobecného předpisu §u 514 c. ř. s. Stížností byl by se žalobce domohl toho, by věc v zákonité koleje byla uvedena, a musí si to tedy přičísti sám, když stížnost podati opomenul. Tím jsou všechny důvody žaloby a odvolání vyřízeny a když neshledána jedna nebo druhá z podmínek shora pod a) a b) uvedených, není žalobní nárok již pro tyto nedostatky odůvodněn a netřeba tedy zabývat se otázkou, zda usnesení okresního soudu ze dne 16. února 1924, jímž žaloba jeho proti obchodní bance v H. odmítnuta, byla materielně správná čili nic, zda tedy zejména také žalobce byl k žalobě té legitimován, kterouž otázkou se jeho žaloba syndikátní také obírá. Podotknouti lze jen tolik, že výtky, jež žalobce postupu soudů ve věci jeho s Obchodní bankou činí, samy o sobě involvovaly by jen újmy procesuální, újmu materielní a tedy škodu teprv tehdy, kdyby on ve věci samé měl pravdu t. j. nárok jeho proti Obchodní bance byl dle materielního práva opodstatněn, takže on jen vadným postupem soudu tohoto nároku svého se domoci nemohl. Neboť uplatňuje-li někdo nárok bezpodstatný, jenž mu soudem přiznán býti nemůže pro nedostatek práva materielního, nelze říci, že o ten nárok přišel a škodu tedy utrpěl formálně vadným postupem soudů. Materielní otázku však zde netřeba řešiti, když neshledány takové formální vady, za něž soudci a státu ručení uloženo, takže i kdyby tu materielní škoda byla, ručení nenastalo. Také se žalobce sám důvodnost svého nároku proti Obchodní bance dolíčiti ani nepokouší, vyjma právě otázku, že je k žalobě proti ní oprávněn.